

Sygn. akt I C 668/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie – I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący sędzia SO Przemysław Jagosz

Protokolant sekr. sąd. Joanna Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2021 r., w O., na rozprawie,

sprawy z powództwa **B. G.**

przeciwko (...) **Bankowi (...) S.A. w W.**

o ustalenie i zapłatę

I. ustala, że umowa nr (...) o kredyt mieszkaniowy (...), zawarta przez powódkę z poprzednikiem prawnym pozwanego w dniu 3.11.2008 r., jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 82.413,67 zł (osiemdziesiąt dwa tysiące czterysta trzynaście 67/100 złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 14.08.2020 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powódki zwrot części kosztów procesu w kwocie 5.047 zł (pięć tysięcy czterdzieści siedem złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od uprawomocnienia się niniejszego wyroku.

Sygn. akt I C 668/20

UZASADNIENIE

Pozwem z 8 września 2020 r. powódka wniosła o:

- 1) ustalenie nieważności umowy kredytu mieszkaniowego (...) zawartą między powódką a poprzednikiem prawnym pozwanego Banku z 3 listopada 2008 r.,
- 2) zasądzenie od pozwanego Banku zwrotu nienależnego świadczenia w kwocie 94.775,09 zł powiększonej o należne odsetki liczone od 14 sierpnia 2020 r.,

ewentualnie:

- 3) ustalenie, że postanowienia § 1 ust. 2 oraz § 15 ust. 7 pkt 3 części ogólnej umowy są klauzulami abuzywnymi w rozumieniu art. 385¹§ 1 k.c.

lub

4) zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki zsumowanych nadwyżek rat kapitałowo-odsetkowych zapłaconych przez powódkę od 15 grudnia 2008 r. w wysokości 36.220,53 zł powiększone o należne odsetki od dnia wniesienia pozwu,

ewentualnie:

5) w razie przyjęcia, że z powodu abuzywności wyżej wymienionych postanowień oraz po ich usunięciu, w umowie brak jest konsensusu stron lub brak jest uzgodnionych essentialia negotii, umowa jest z mocy prawa nieważna i w związku z tym na zasadzie art. 405 w zw. z art. 410 k.c. powódka żąda zwrotu nienależnego świadczenia, zgodnie z pkt 1 pozwu.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, że w momencie zawierania umowy strony nie znały dokładnej kwoty udzielonego kredytu, a co za tym idzie element ten stanowił niewiadomą do momentu uruchomienia środków. Kwota kredytu nie była objęta konsensusem stron. Bank modyfikując saldo zadłużenia na dzień uruchomienia kredytu zmniejszył wskazaną w umowie kwotę CHF poprzez operację wcześniejszej spłaty kapitału z tytułu różnic kursowych. W ocenie powódki walutą kredytu były złotówki. Zawierając umowę bank naruszył zasady współżycia społecznego, uczciwość, lojalność i równość stron, zaufanie do instytucji bankowych. W narzuconym wzorcu umowy uregulował uprawnienie w sposób skrajnie niesymetryczny, obciążając całym ryzykiem walutowym powódkę. Bank samodzielnie ustalał wysokość zobowiązania powódki. Dlatego umowa powinna być uznana za nieważną, ewentualnie niedozwolone postanowienia umowne nie powinny obowiązywać powódki (pozew k. 4-8 oraz k. 33-37).

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zwrot kosztów procesu. W uzasadnieniu wskazał, że w jego ocenie umowa została zawarta ważnie i nie zawiera postanowień niedozwolonych, zaś powódka podpisała umowę o rzetelnym poinformowaniu o ryzyku związanym ze zmianą waluty, mając możliwość jej negocjowania. Nadto podniósł zarzut przedawnienia roszczenia z zastrzeżeniem, że nie jest to uznanie zasadności roszczenia ani odpowiedzialności pozwanego z jakiegokolwiek tytułu prawnego (odpowiedź na pozew k. 50-72).

Sąd ustalił, co następuje:

W świetle twierdzeń stron, wspartych dokumentami (w szczególności umową kredytową, wnioskiem kredytowym, oświadczeniem o akceptacji ryzyka, wnioskiem o wypłatę, instrukcją udzielania kredytu, ogólnymi warunkami udzielania kredytu, informacją o ryzyku) za bezspornie wykazane uznać należało, że:

1. Powódka, jako konsument w dniu 13 października 2008 r. wystąpiła do poprzednika prawnego pozwanego z wnioskiem o udzielenie kredytu w kwocie 100.000 zł, w walucie CHF, przeznaczonego na zakup lokalu mieszkalnego na rynku wtórnym (wniosek k. 81-86).
2. W dniu składania wniosku powódka podpisała oświadczenie o akceptacji ryzyka kursowego wynikającego ze zmiany kursu waluty i tym samym możliwej zmiany wysokości kwoty kredytu w dniu jego uruchomienia. Zobowiązała się także między innymi do dodatkowego zabezpieczenia spłaty kredytu w sytuacji zwiększenia się jego wysokości przez zmiany kursowe oraz do ubezpieczenia finansowego od ryzyka związanego z niskim wkładem własnym w sytuacji, gdy przekroczenia poziomu wymaganego przez bank (oświadczenie k. 82).
3. Powódka podpisała także oświadczenie o akceptacji ryzyka wynikającego ze stosowania przy spłacie kredytu zmiennej stopy procentowej, której wzrost mógł spowodować wzrost raty kapitałowo-odsetkowej (oświadczenie k. 82).
4. W dniu 3 listopada 2008 r. strony podpisały umowę o kredyt mieszkaniowy (...) hipoteczny nr (...) (...), w którym bank zobowiązał się postawić do dyspozycji powódki kredyt denominowany udzielony w złotych w kwocie stanowiącej równowartość 45.054,90 CHF, przeznaczony na zakup lokalu mieszkaniowego położonego w O. (§1.1. i § 1.2 części szczególnej umowy – dalej (...) k. 13).

5. Zgodnie z § 1.6. i § 1.7. (...) wkład własny powódki miał wynosić 58.000 PLN, a kwota kredytu do wypłaty na rachunek zbywcy nieruchomości – 100.000 PLN (k. 13).
6. Według § 2.1. (...) kwota prowizji stanowiła 656,14 CHF, które po przeliczeniu na złote według kursu sprzedaży z dnia podpisania umowy wynosiła szacunkowo 1.577,03 PLN (k. 13).
7. W § 3.1. (...) zawarto ustalenia odnośnie zabezpieczenia spłaty kredytu, a konkretnie ustanowienia hipoteki kaucyjnej do kwoty 162.434,18 PLN na nabywanej nieruchomości (k. 13v).
8. Uruchomienie kredytu miało nastąpić na rachunek obsługi kredytu prowadzony w PLN (§ 4.2. k. 13v oraz potwierdzenie wypłaty k. 90).
9. W dniu 4 listopada 2008 r. powódka wystąpiła z wnioskiem o wypłatę kredytu w wysokości 100.000 PLN i pobranie prowizji w kwocie 656,14 CHF (wniosek k. 87).
10. Zgodnie z § 1.2. części ogólnej umowy (dalej (...)) kwota kredytu w złotych miała zostać określona po przeliczeniu na złote kwoty wyrażonej w walucie CHF, według kursu kupna tej waluty, zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w banku w dniu uruchomienia środków w momencie dokonywania przeliczeń kursowych i w tej kwocie miała być wypłacona.
11. Pojęcie „Tabela kursów” zostało wyjaśnione w części nr (...) Regulaminu udzielania przez Bank kredytu mieszkaniowego, czyli w Ogólnych warunkach udzielania przez Bank kredytu mieszkaniowego, a dokładniej w (...) w pkt (...). Według tej definicji „Tabela kursów” to aktualna tabela kursów walutowych Banku obowiązująca w momencie dokonywania przeliczeń kursowych, jest udostępniana Klientom na tablicy ogłoszeń w placówkach Banku oraz publikowana na stronie internetowej Banku, a na życzenie Klienta informacje w niej zawarte, udzielane są również telefonicznie (słowniczek k. 107).
12. Środki z kredytu zostały uruchomione jednorazowo w dniu 5 listopada 2008 r. w wysokości 100.000 PLN na rachunek zbywcy nieruchomości (k. 90).
13. Oprocentowanie kredytu ustalane miało być według zmiennej stopy procentowej, stanowiącej sumę odpowiedniej i zmiennej stopy bazowej oraz marży banku (§ 2.1. (...) k. 14v).
14. Zmienna stopa bazowa odpowiadała obowiązującej w ostatnim dniu roboczym przed dniem uruchomienia środków lub każdym dniem zmiany, stawce LIBOR 3M i obowiązywała do przedostatniego dnia włącznie każdego kolejnego 3-miesięcznego okresu obrachunkowego, czyli trzech kolejnych miesięcy rozpoczynając od dnia uruchomienia kredytu (§ 2.2 - 4 (...) k. 14v).
15. Według § 5 (...) spłata kredytu miała nastąpić do dnia 15.10.2033 r., poczynając od dnia 15.12.2008 r., w 299 równych, miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych (k. 13v).
16. Spłata kredytu miała następować w terminach i kwotach określonych w doręczanym harmonogramie spłat, zmienianym każdorazowo w przypadku zmiany oprocentowania kredytu (§ 15.1 i 2 (...) k. 17).
17. Harmonogram spłat kredytu wyrażony miał być w walucie, w której kredyt miał być denominowany, czyli CHF, a spłata miała następować w złotych, w równowartości kwot wyrażonych w walucie CHF (§ 15.7.1 i 2 (...) k. 29).
18. Zgodnie z § 15.7.3 (...) do przeliczeń wysokości rat kapitałowo-odsetkowych spłacanego kredytu miał być stosowany kurs sprzedaży danej waluty według Tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu spłaty, w momencie dokonywania przeliczeń kursowych k. 17v).
19. Zgodnie z § 3.1 zawartym w rozdziale (...) Ogólnych warunków udzielania przez Bank kredytu mieszkaniowego, spłata kredytu w tym przypadku miała następować przez wpłatę środków przez Kredytobiorcę na rachunek

oszczędnościowo-rozliczeniowy prowadzonych przez bank lub bezpośrednio na rachunek obsługi kredytu lub, z którego Bank miał pobierać należność z tytułu raty w dniu wymagalności (k. 108).

20. Pismem z 27 lipca 2020 r. powódka wezwała pozwanego bank do zapłaty:

- a) sumy spłaconego kapitału w wysokości 65.647,71 PLN,
- b) sumy spłaconych odsetek w wysokości 27.550,35 PLN,
- c) prowizji od udzielonego kredytu w wysokości 1.577,03 PLN (wezwanie powódki k. 25-27).

21. W odpowiedzi na powyższe, bank nie znalazł podstaw do wypłaty wskazanych kwot (odpowiedź banku k. 28-29).

22. W okresie od 3 listopada 2008 r. do 15 czerwca 2020 r. w ramach realizacji umowy z rachunku powódki pobrano na poczet spłaty kredytu:

- a) kwotę 65.647,71 PLN na poczet spłaty kapitału kredytu,
- b) kwotę 27.550,35 PLN na poczet spłaty odsetek,

(zaświadczenie k. 21-24).

23. Powódka pokryła prowizję od udzielonego kredytu w wysokości 1.574,54 PLN (tj. niższej niż szacunkowo wskazana - niezaprzeczone wyjaśnienie w odpowiedzi na pozew k. 52v).

24. W okresie od 3.11.2008 r. do 8.09.2010 r. na poczet spłaty należności związanych z kredytem od powódki pobrano łącznie 12.358,93 PLN (por. zaświadczenie k. 21).

Sąd zważył, co następuje:

1. Powódka w pierwszym rzędzie żądała ustalenia nieważności umowy kredytu, z uwagi na jej sprzeczność z prawem, z uwagi na zawarcie w niej postanowień o charakterze niedozwolonym w zakresie denominacji kwoty kredytu w walucie szwajcarskiej i związanych z tym przeliczeń kwoty wypłaconej i spłacanej w walucie polskiej, według kursów, które pozwany mógł kształtować dowolnie. Ponadto żądała zwrotu świadczeń pobranych w wykonaniu tej umowy w okresie od początku spłaty do 15.06.2020 r.

2. Na wypadek oddalenia tych żądań, jako ewentualne sformułowała żądanie ustalenia bezskuteczności części postanowień umowy i zwrotu środków pobranych nienależnie w wyniku ich stosowania.

3. W tym stanie rzeczy w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć o żądaniach ustalenia i zapłaty opisanych wyżej w pkt. 1, zaś dopiero w przypadku ich nieuwzględnienia w całości przejść można było do oceny żądań wskazanych wyżej w pkt. 2.

4. Zgodnie z art. 189 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.) można domagać się stwierdzenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli strona ma w tym interes prawny, rozumiany jako obiektywną potrzebę usunięcia wątpliwości lub niepewności co do istnienia lub charakteru stosunku łączącego ją z inną stroną. Przyjmuje się również, że interesu w wytoczeniu powództwa o ustalenie nie ma, jeżeli swój cel strona może osiągnąć formułując dalej idące żądanie, które będzie czynić zadość jej potrzebom.

5. W ocenie Sądu interes prawny powódki w wytoczeniu powództwa o ustalenie jej nieważności, ewentualnie bezskuteczności części jej postanowień, polega na tym, że w istocie domaga się definitywnego usunięcia niepewności prawnej co do istnienia nawiązanego na podstawie tej umowy stosunku prawnego lub jego treści w przypadku uznania, że niektóre postanowienia regulujące ten stosunek mają niedozwolony charakter. Zgodnie z art. 385¹ k.c. skutkiem eliminacji takich postanowień nie zawsze musi być upadek całej umowy, gdyż co do zasady powinna ona obowiązywać

dalej w zmienionej treści. W przypadku umowy długoterminowej, jaką jest umowa kredytu, żądanie zwrotu kwot wypłaconych lub wpłaconych może wynikać z różnych przyczyn (np. z tytułu zaległych rat, wskutek wypowiedzenia umowy, dokonania nadpłaty), zatem samo rozstrzygnięcie o uwzględnieniu lub oddaleniu żądania zapłaty na tle umowy kredytu nie zawsze wyeliminuje wątpliwości co do jej istnienia lub treści. Takie możliwości daje natomiast rozstrzygnięcie o żądaniu ustalenia nieważności lub nieistnienia stosunku prawnego, jakim jest umowa kredytu, wskutek jej upadku spowodowanego następczym powołaniem się przez kredytobiorcę – konsumenta na niedozwolony charakter niektórych jej zapisów.

6. W pierwszej kolejności rozważyć zatem należało, jaki jest charakter umowy podpisanej przez strony.

7. Zasadniczo postanowienia umowy spełniają przesłanki z art. 69 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia – dalej jako pr. bank.) i pozwalają na uznanie, że strony miały zamiar zawrzeć umowę kredytu bankowego. Znane są bowiem strony umowy, kwota i waluta kredytu (franki szwajcarskie), cel, na jaki został udzielony (nabycie lokalu), zasady i termin jego spłaty (299 miesięczne raty kapitałowo-odsetkowe), wysokość oprocentowania i zasady jego zmiany (suma stałej marża i zmiennej stopy bazowej LIBOR 3M) oraz inne niezbędne warunki wynikające z art. 69 ust. 2 powołanej ustawy w brzmieniu obowiązującym w dacie jej zawarcia.

8. Oceny tej nie zmienia okoliczność, że kwota udzielonego kredytu została określona i poddana oprocentowaniu w walucie szwajcarskiej, a miała być wypłacona i spłacana w walucie polskiej.

9. Zgodnie z art. 358 § 1 k.c. w jego brzmieniu z daty zawierania umowy stron (21.07.2008 r.), zobowiązania pieniężne na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej mogły być wyrażone tylko w pieniądzu polskim z zastrzeżeniem wyjątków przewidzianych w ustawie, zaś wyjątek dopuszczający tego typu umowy z udziałem banków wynikał z obowiązujących wówczas przepisów ustawy z dnia 27.07.2002 r. – Prawo dewizowe (pr. dewiz.).

10. Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 3 pr. dewiz. oraz art. 1 i 2 pkt 18 pr. dewiz. dokonywanie obrotu dewizowego przez banki było dozwolone m.in. wówczas, gdy dotyczyło zawarcia umowy lub dokonania innej czynności prawnej powodującej lub mogącej powodować dokonywanie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami rozliczeń w walutach obcych albo przeniesienie w kraju między rezydentami lub między nierezydentami własności wartości dewizowych, a także wykonywania takich umów lub czynności.

11. Nie ulega wątpliwości, że postanowienia umowy stron przewidywały rozliczenia kredytu w walucie szwajcarskiej.

12. Tym samym umowa stron mogła powodować rozliczenia w walutach obcych, a zatem mieściła się w ramach ustawowego zezwolenia, stanowiącego jednocześnie wyjątek od zasady wyrażonej w art. 358 § 1 k.c.

13. Umowa pozostawała i pozostaje również w zgodzie z przepisem art. 358¹ k.c., który w § 2 wprost przewiduje możliwość zastrzeżenia w umowie, że wysokość zobowiązania, którego przedmiotem od początku jest suma pieniężna, zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika wartości. W orzecznictwie sądowym zgodnie przyjmuje się przy tym, że w omawianym przepisie chodzi o pieniądz polski, a innym miernikiem wartości może być również waluta obca (por. wyroki SN w sprawie I CSK 4/07, I CSK 139/17, uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 339/06).

14. Jak wynika z wniosku kredytowego powódka wniosła o udzielenie kredytu w kwocie 100.000 zł, ale określonego w walucie szwajcarskiej.

15. W umowie jasno określono, że Bank ma postawić do dyspozycji powódki równowartość kwoty wyrażonej w walucie szwajcarskiej po jej przeliczeniu na walutę polską, zaś powódka miała w terminach poszczególnych rat zwracać kredyt wyłącznie w walucie polskiej w kwocie stanowiącej równowartość raty wyrażonej w walucie szwajcarskiej.

16. Oznaczało to, że walutą zobowiązania kredytowego był frank szwajcarski (CHF), jednak walutą jego wykonania przez obie strony miała być waluta polska (PLN).

17. Istota umowy sprowadzała się zatem do zobowiązania Banku, że postawi do dyspozycji kredytobiorców konkretną kwotę w PLN, która w dacie wypłaty stanowić miała równowartość dokładnie określonej kwoty wyrażonej w CHF, zaś powodowie zobowiązali się spłacać w PLN równowartość rat kredytu wyrażonych w CHF według wartości takiej raty na dzień spłaty. Ponieważ celem kredytu było sfinansowanie zakupu lokalu i wpłata na rachunek jego zbywcy konkretnej kwoty w PLN, towarzyszyło temu zastrzeżenie, że w przypadku takiej zmiany wartości kursu CHF, powodującego przekroczenie kwoty w PLN, kredyt zostanie uruchomiony w całości w CHF, jednak nadwyżka wynikająca z ewentualnej zmiany kursu zostanie od razu zaliczona na poczet spłaty kapitału kredytu. W konsekwencji kwota kredytu wyrażona w CHF nie ulegała zmianie.

18. Umowa stron zawiera zatem elementy przedmiotowo istotne, które mieszczą się w konstrukcji umowy kredytu bankowego, i jako taka stanowi jej w pełni dopuszczalny oraz akceptowany przez ustawodawcę wariant. O akceptacji takiej świadczy nadto wyraźne wskazanie tego rodzaju kredytów (denominowanych) w treści art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 prawa bankowego oraz wprowadzenie art. 75b prawa bankowego, na podstawie nowelizacji tej ustawy, które to zmiany weszły w życie z dniem 26.08.2011 r.

19. Umowa taka jest nadto dopuszczalna na podstawie art. 353¹ k.c., zgodnie z którym strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

20. Istota umowy stron polegała bowiem na stworzeniu przez Bank możliwości wykorzystania przez powodów równowartości określonej kwoty pieniędzy z obowiązkiem zwrotu w określonym czasie takiej równowartości, przy czym miernikiem tych wartości pozostawać miał kurs waluty szwajcarskiej do waluty polskiej.

21. Zauważyć trzeba, że ryzyko zmiany kursu waluty przyjętej jako miernik wartości świadczenia z zasady może wywoływać konsekwencje dla obu stron – w przypadku podwyższenia kursu podwyższając wartość kredytu w PLN, którą miał oddać do dyspozycji Bank, a nadto podwyższając jego wartość, którą miał spłacać kredytobiorca, a w przypadku obniżenia kursu - obniżając wysokość tych świadczeń.

22. Oświadczenia podpisane przez powódkę w powiązaniu z zeznaniami świadka, który przyjmował wniosek kredytowy i podpisywał umowę ze strony Banku pozwalają również na przyjęcie, że powódka została poinformowana o ryzyku kursowym i możliwości jego wpływu na wysokość zobowiązań stron. Przy zachowaniu należytej staranności mogła zatem uświadomić sobie ryzyko związane z odniesieniem kwoty kredytu do waluty szwajcarskiej, jednak w istocie zbagatelizowała je albo nie rozważyła dostatecznie wszystkich możliwych następstw takiego rozwiązania, o czym świadczą również jej zeznania. Ze swoich zaniechań powódka nie może jednak wywodzić korzystnych dla siebie skutków prawnych w postaci nieważności umowy.

23. W konsekwencji trudno uznać, aby konstrukcja umowy kredytu denominowanego w walucie obcej, a realizowanego w walucie polskiej, była w swej zasadzie sprzeczna z prawem (zwłaszcza, że art. 69 prawa bankowego w brzmieniu obowiązującym od 26.08.2011 r. wprost wspomina o tego rodzaju kredytach, wcześniej zaś wspominał o konieczności wskazania w umowie waluty kredytu) lub zasadami współżycia społecznego. Ryzyko takiego ukształtowania stosunku prawnego obciąża bowiem obie strony.

24. Wskazany mechanizm obliczania wzajemnych zobowiązań w sposób określony w umowie stron wymaga jednak oceny również w aspekcie sposobu ustalania kursu waluty niezbędnego do tych operacji, gdyż powódka podniosła zarzut, że postanowienia umowy w tym zakresie mają charakter niedozwolony.

25. Zgodnie z art. 385¹ k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami lub rażąco naruszając jego interesy, nie są wiążące, jeżeli nie zostały uzgodnione indywidualnie. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny (§ 1). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu, co w szczególności odnosi się do

postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3). Zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem „wszelkie klauzule sporządzone z wyprzedzeniem będą klauzulami pozbawionymi cechy indywidualnego uzgodnienia i okoliczności tej nie niweczy fakt, że konsument mógł znać ich treść”, przy czym uznanie, że treść danego postanowienia umownego została indywidualnie uzgodniona wymagałoby wykazania, że „konsument miał realny wpływ na konstrukcję niedozwolonego (abuzywnego) postanowienia wzorca umownego”, a „konkretny zapis był z nim negocjowany” (por. wyrok SA w Warszawie z 14.06.2013 r. w sprawie VI ACa 1649/12, z 15.05.2012 r. w sprawie VI ACa 1276/11, wyrok SA w Poznaniu z 6.04.2011 r. w sprawie I ACa 232/11).

26. W związku ze stanowiskiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), zajęтым w wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18 na tle wykładni dyrektywy 93/13/EWG, i podtrzymanym tam poglądem dotyczącym natury klauzul wymiany (czyli dotyczących kursów walutowych stosowanych do rozliczeń umów kredytowych), które wprowadzając do umów kredytowych ryzyko kursowe, określają faktycznie główny przedmiot umowy (pkt 44 powołanego wyroku), postanowienia takie podlegają kontroli w celu stwierdzenia, czy nie mają charakteru niedozwolonego, jeżeli nie zostały sformułowane jednoznacznie (art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c.).

27. W przypadku uznania ich za niedozwolone, a tym samym za niewiążące kredytobiorcę, który zawiera umowę jako konsument, konieczne staje się również rozważenie skutków tego stanu rzeczy.

28. Nie ulega wątpliwości, że powódka zawierała umowę jako konsument w rozumieniu art. 22¹ k.c.

29. W konsekwencji należy przejść do oceny postanowień dotyczących kursów używanych do przeliczenia zobowiązań stron w ramach umowy.

30. W tym aspekcie wskazać trzeba, że postanowienia te zostały zawarte w dwóch różnych częściach umowy – szczególnej i ogólnej, do czego dołączono jeszcze ogólne warunki udzielania kredytu, stanowiące część nr 3 Regulaminu udzielania kredytu – a dotyczyły przede wszystkim określenia kwoty do wypłaty w PLN po jej przeliczeniu z CHF (§ 1.2 (...) i § 12.2 i 3 (...)), obliczenia prowizji (§ 8.5 (...)), sposobu spłaty (§ 15.7.3 (...)), a nadto sposobu przeliczeń według różnych kursów w przypadku przekształcania kredytu z „opcji denominowanej” w „opcję złotową” (§ 6 ogólnych warunków – k. 108v).

31. Ich istota sprowadza się do wskazania, że wysokość zobowiązań wynikających z umowy będzie wielokrotnie przeliczana z zastosowaniem dwóch rodzajów kursu waluty.

32. Bezsprzecznie mechanizm (konkretny sposób) ustalania kursu nie został opisany w żaden sposób, gdyż umowa w tym względzie odsyła tylko do „Tabeli kursów” definiowanej jako tabela banku aktualna w chwili dokonywania przeliczeń, a udostępniana w placówkach, telefonicznie i na stronie internetowej Banku.

33. Oznacza to, że zgodnie z umową Bank miał całkowitą swobodę w zakresie ustalania kursu waluty.

34. Zeznania świadka, który przyjmował wniosek kredytowy powódki, jak również zeznania samej powódki, potwierdzają, że umowa została zawarta na podstawie wzoru opracowanego i stosowanego przez Bank, zaś wybór i możliwi negocjacyjne powódki ograniczały się do kwoty kredytu (przy czym jego górna granica zależała od decyzji Banku), okresu kredytowania (zależnego od kwoty kredytu) i ewentualnie sposobu zabezpieczenia spłaty. Oznacza to, że w zasadzie tylko te postanowienia były uzgodnione indywidualnie w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 3 k.c., zaś pozostałe takiego przymiotu nie mają, a powódce nie wyjaśniano szczegółowo każdego zapisu umowy, w szczególności nie uzgadniano postanowień dotyczących kursu waluty, który miał być przyjmowany do rozliczeń zobowiązań stron.

35. Podpisy na oświadczeniu towarzyszącym składaniu wniosku kredytowego świadczą, że powódka została poinformowana o ryzyku zmiany kursu i zadeklarowała zgodę na poniesienie tego ryzyka (k. 82). Czym innym jest jednak zgoda na poniesienie ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty, a czym innym zgoda na swobodne ustalanie

tego kursu przez jedną ze stron, co do którego nie poinformowano powódki, w jaki sposób Bank będzie to ustalał w toku wykonywania umowy.

36. W tym stanie rzeczy należy przyjąć, że postanowienia umowy w zakresie mechanizmu ustalania kursu waluty, stanowiącej narzędzie obliczeń służące do określenia wysokości zobowiązań stron, nie zostały w przypadku umowy stron uzgodnione indywidualnie.

37. W dalszym kroku należało rozważyć, czy postanowienia te – skoro dotyczą głównego przedmiotu umowy – są wystarczająco jednoznaczne i czy wynikające z nich prawa lub obowiązki stron zostały ukształtowane sprzecznie z dobrymi obyczajami lub w sposób rażąco naruszający interesy powodów jako konsumentów.

38. Jak już wskazywano, postanowienia odwołują się do tabeli, co do której wskazano jedynie, że chodzi o tabelę obowiązującą w banku, bez wskazania, w jaki konkretnie sposób jest ona ustalana i jak ustalone są umieszczone tam kursy walut. To zaś nie pozwala na jednoznaczne określenie zakresu tych postanowień i konsekwencji płynących dla kredytobiorcy. Nie można uznać, aby tak sformułowane postanowienia były wystarczająco jednoznaczne.

39. Kwestionowane postanowienia umowy wskazywały na dwa rodzaje kursów – kurs kupna do ustalenia wysokości kredytu, którą należy wypłacić w PLN oraz kurs sprzedaży do ustalenia wysokości kolejnych rat spłaty w PLN i spłaty całego zadłużenia w przypadku jego przeterminowania, jak również do różnych opcji towarzyszących zmianie waluty.

40. Ponieważ sposób ustalania tych kursów nie został określony w umowie, oznacza to, że mogły być one wyznaczone jednostronnie przez Bank, czego nie zmienia okoliczność, że w pewnym zakresie mógł być on doznawać ograniczeń ze strony nadzoru bankowego, czy z uwagi na sytuację gospodarczą, gdyż kredytobiorca nie miał na to żadnego wpływu.

41. Na tle tak ukształtowanych postanowień dotyczących kursu waluty, która ma być miernikiem waloryzacji (przeliczania) zobowiązań wynikających z umowy umów kredytu bankowego utrwalony jest już pogląd, że mają one charakter niedozwolony, gdyż są „nietransparentne, pozostawiają pole do arbitralnego działania banku i w ten sposób obarczają kredytobiorcę nieprzewidywalnym ryzykiem oraz naruszają równorzędność stron” (por. np. uzasadnienie wyroku SN w sprawie V CSK 382/18 i przywołane tam orzecznictwo). Wysokość kredytu wyrażonego w walucie obcej do wypłaty w walucie polskiej, a następnie wysokość, w jakiej spłaty w walucie polskiej, będą zaliczane na spłatę kredytu wyrażonego w walucie obcej, zależą bowiem wyłącznie od jednej ze stron umowy.

42. Oznacza to, że po zawarciu umowy kredytobiorca (powódka) miała ograniczoną możliwość przewidzenia wysokości kwoty, jaka zostanie jej wypłacona, a następnie wysokości zadłużenia w PLN, skoro kursy wymiany w toku wykonywania umowy określić miał Bank. Kwota przeznaczona na sfinansowanie celu kredytu przez wpłatę na rachunek zbywcy nabywanego przez powódkę lokalu, nie była bowiem ostateczna (jedynie maksymalna), gdyż w przypadku zmiany kursu, Bank zobowiązywał się rzeczywiście wypłacić jedynie równowartość kwoty w CHF ustalonej według swojego kursu, ale nie więcej niż 100.000 PLN. W sposób dowolny zatem mógł kształtować wysokość swojego zobowiązania do wypłaty kwoty kredytu na niekorzyść powódki (gdyż zawsze mógł wypłacić mniej, ale nigdy więcej niż pewna kwota w PLN), następnie wysokość jej zobowiązania w toku spłaty kredytu. Tym samym uzyskał też narzędzie do potencjalnego zminimalizowania niekorzystnych dla siebie skutków zmiany kursów na rynku międzybankowym lub zmian w zakresie oprocentowania (obniżka stopy bazowej), gdyż teoretycznie mógł je rekompensować zmianami kursu przyjętego do rozliczenia kredytu.

43. W ocenie Sądu przyznanie sobie przez pozwanego we wskazanych postanowieniach jednostronnej kompetencji do swobodnego ustalania kursów przyjmowanych do wykonania umowy prowadzi do wniosku, że były one sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały rażąco interesy powodów w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., oceniane na datę zawarcia umowy (art. 385² k.p.c. – por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17). Takie rozwiązania dawały bowiem Bankowi, czyli tylko jednej ze stron stosunku prawnego, możliwość przerzucenia na powódkę całego ryzyka wynikającego ze zmiany kursów waluty indeksacyjnej i pozostawiały mu całkowitą swobodę w zakresie ustalania

wysokości jej zadłużenia przez dowolną i pozbawioną jakichkolwiek czytelnych i obiektywnych kryteriów możliwość ustalania kursu przyjmowanego do rozliczenia spłaty kredytu.

44. Nie ma znaczenia, czy z możliwości tej Bank korzystał.

45. Dla uznania postanowienia umownego za niedozwolone wystarczy bowiem taka jego konstrukcja, która prowadzi do obiektywnej możliwości rażącego naruszenia interesów konsumenta, przy czym zgodnie z art. 385² k.c. ewentualna abuzywność postanowień umowy podlega badaniu na datę jej zawarcia z uwzględnieniem towarzyszących temu okoliczności i innych umów pozostających w związku z umową objętą badaniem (por. uchwała SN z 20.06.2018 r. w sprawie III CZP 29/17).

46. Skoro zatem dla oceny abuzywności zapisów umowy istotny jest stan z daty jej zawarcia, to bez znaczenia dla tej oceny pozostaje, w jaki sposób pozwany wykonywał lub wykonuje umowę, w szczególności to, w jaki sposób ustalał, czy też ustala swoje kursy, czy odpowiadały one kursom rynkowym, w jaki sposób pozyskiwał środki na prowadzenie akcji kredytowej i w jaki sposób księgował, czy też rozliczał te środki oraz środki pobrane od kredytobiorców.

47. Podsumowując tę część rozważań, w ocenie Sądu wskazane wyżej postanowienia umowy dotyczące stosowania dwóch różnych rodzajów kursów, które mogły być swobodnie ustalone przez jedną ze stron umowy (Bank) nie zostały uzgodnione indywidualnie z powodami i kształtowały ich zobowiązania w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, a zatem miały charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ k.c., a w związku z tym nie wiążą powodów.

48. Wylimitowanie wskazanych zapisów przy zachowaniu postanowień dotyczących określenia kwoty kredytu w CHF oznaczałoby, że kwota kredytu powinna zostać przeliczona na PLN, a powódka w terminach płatności kolejnych rat powinna je spłacać w PLN, przy czym żadne postanowienie nie precyzowałoby kursu, według którego miałyby nastąpić takie rozliczenia.

49. Nie ma możliwości zastosowania w miejsce wylimitowanych postanowień żadnego innego kursu waluty.

50. Zgodnie z wiążącą wszystkie sądy Unii Europejskiej wykładnią dyrektywy 93/13/EWG dokonaną przez TSUE w powołanym już wyżej wyroku z dnia 3.10.2019 r. w sprawie C-260/18:

a) w przypadku ustalenia, że w umowie zostało zawarte postanowienie niedozwolone w rozumieniu dyrektywy (którą implementowały do polskiego porządku prawnego przepisy art. 385¹ i nast. k.c.), skutkiem tego jest wyłącznie wylimitowanie tego postanowienia z umowy, chyba że konsument następczo je zaakceptuje,

b) w drodze wyjątku możliwe jest zastosowanie w miejsce postanowienia niedozwolonego przepisu prawa o charakterze dyspozytywnym albo przepisem, który można by zastosować za zgodą stron, o ile brak takiego zastąpienia skutkowałby upadkiem umowy i niekorzystnymi następstwami dla konsumenta, który na takie niekorzystne rozwiązanie się nie godzi (pkt 48, 58 i nast. wyroku TSUE),

c) nie jest możliwe zastąpienie postanowienia niedozwolonego przez odwołanie się do norm ogólnych prawa cywilnego, nie mających charakteru dyspozytywnego, gdyż spowodowałoby to twórczą interwencję, mogącą wpłynąć na równowagę interesów zamierzoną przez strony, powodując nadmierne ograniczenie swobody zawierania umów (dotyczy m.in. art. 56 k.c., art. 65 k.c. i art. 354 k.c. - por. w szczególności pkt 57-62 wyroku TSUE),

d) w przypadku ustalenia, że wylimitowanie postanowień niedozwolonych powoduje zmianę charakteru głównego przedmiotu umowy, nie ma przeszkód, aby przyjąć, zgodnie z prawem krajowym, że umowa taka nie może dalej obowiązywać (por. w szczególności pkt 41-45 wyroku TSUE),

e) nawet jeżeli skutkiem wylimitowania niedozwolonych postanowień miałyby być unieważnienie umowy i potencjalnie niekorzystne dla konsumenta następstwa, decyzja co do tego, czy niedozwolone postanowienia mają

obowiązywać, czy też nie, zależy od konsumenta, który przed podjęciem ostatecznej decyzji winien być poinformowany o takich skutkach (por. w szczególności pkt 66-68 wyroku TSUE).

51. Taka wykładnia została podtrzymana w wyroku TSUE z dnia 29.04.2021 r. w sprawie C-19/20.

52. Brak możliwości stosowania norm o charakterze ogólnym nie pozwalałby na sięgnięcie do domniemanej woli stron lub utrwalonych zwyczajów (art. 65 k.c. i art. 56 k.c.), które w odniesieniu do innych stosunków prawnych pozwalałyby na ustalenie wartości świadczenia określonego w walucie obcej np. przez odniesienie się do tej waluty według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski (NBP) lub innych kursów wskazywanych przez strony w umowie.

53. Nie byłoby zwłaszcza możliwości sięgnięcia po przepis art. 358 § 2 k.c., który posługuje się kursem średnim NBP w przypadku możliwości spełnienia świadczenia wyrażonego w walucie obcej. Po pierwsze, świadczenie obu stron było ostatecznie wyrażone w walucie polskiej (wyplata kredytu i jego spłata następowały bowiem w PLN). Po drugie, wspomniany przepis nie obowiązywał w dacie zawarcia umowy (wszedł w życie z dniem 24.01.2009 r.), zaś uznanie pewnych postanowień umownych za niedozwolone skutkuje ich wyeliminowaniem z umowy już od daty jej zawarcia, co czyni niemożliwym zastosowanie przepisu, który wówczas nie obowiązywał. Nawet gdyby uznać, że art. 358 § 2 k.c. mógłby być stosowany do skutków, które nastąpiły po dacie jego wejścia w życie (przy wysoce wątpliwym założeniu, że skutki te nie są związane z istotą umowy stron – por. art. XLIX przepisów wprowadzających kodeks cywilny), to nadal brak byłoby możliwości ustalenia kursu, według którego należałoby przeliczać zobowiązania stron sprzed tej daty, czyli przede wszystkim ustalić wysokości zadłużenia w CHF po wypłacie kredytu.

54. W ocenie Sądu eliminacja postanowień określających kurs wymiany i brak możliwości uzupełnienia umowy w tym zakresie skutkowałby obiektywnym brakiem możliwości jej wykonania przez obie strony zgodnie z jej istotą, tj. jako umowy kredytu bankowego.

55. Zgodnie z art. 69 ust. 1 pr. bank. umowa kredytu polega bowiem na tym, że Bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

56. Po wyeliminowaniu z umowy stron postanowień dotyczących kursów wymiany, wiadomo jedynie, że Bank zobowiązuje się postawić do dyspozycji kredytobiorcy równowartość określonej kwoty franków szwajcarskich w złotych polskich (do pewnej górnej granicy w PLN, gdyż nadwyżka wynikająca z możliwych zmian kursu między datą zawarcia i datą wykonania umowy nie zostanie fizycznie udostępniona), lecz nie wiadomo, jak ma być ustalona ta równowartość (według jakiego miernika). Podobnie nie wiadomo, jaką kwotę powinien zwrócić kredytobiorca, która miałaby być równowartością rat określonych w CHF. Nie eliminuje tego możliwość spłaty w CHF, gdyż nie w takiej walucie nastąpiła wypłata kredytu, a co więcej, nie wiadomo, czy Bank wywiązał się ze swojego zobowiązania, gdyż nie wiadomo, na podstawie jakiego kursu przeliczyć równowartość kredytu określonego w CHF na wypłatę w PLN. W konsekwencji nie da się ustalić kwoty kredytu w walucie wykonania zobowiązania, a brak jednoznacznego określenia kwoty kredytu udostępnianego i podlegającego zwrotowi (czy to w postaci ściśle określonej kwoty, czy to przez ściśle i jednoznaczne określenie parametrów do jej ustalenia – np. kursu wymiany) oznacza brak jednego z przedmiotowo istotnych elementów umowy kredytu wskazanych w art. 69 pr. Bank.

57. Brak jednego z takich elementów oznacza, że umowa jest niezgodna z art. 69 pr. bank. i tym samym sprzeczna z prawem i z tego względu nieważna (art. 58 k.c.).

58. Nieważność umowy oznacza, że nie istnieje ważny stosunek zobowiązaniowy między stronami, jaki miałby powstać w wyniku jej zawarcia.

59. Powódka bez wątpienia domagała się stwierdzenia nieważności umowy świadoma potencjalnych skutków związanych z rozliczeniami na jej tle, co potwierdziła na rozprawie przed sądem, oświadczając, że nie akceptuje niedozwolonych postanowień umowy (por. oświadczenia na rozprawie).

60. W konsekwencji, na podstawie art. 189 k.p.c. w związku z art. 58 k.c. i art. 69 pr. bank., należało uwzględnić żądanie ustalenia nieważności umowy objętej pozwem, o czym orzeczono w pkt. I sentencji wyroku.

61. Zaznaczyć przy tym należy, że wprawdzie ustalenie takie dokonuje się następczo, lecz ze skutkiem od daty zawarcia umowy, gdyż – jak wskazano wyżej – na tę datę ocenia się niedozwolony charakter postanowień i skutki ich zastrzeżenia, zaś stan aktualny ważny jest dla oceny, czy upadek umowy nie wywołuje negatywnych konsekwencji dla konsumenta, o których należy go uprzedzić w celu umożliwienia ewentualnej akceptacji dla ich stosowania – z czego powódka nie skorzystała.

62. Nieważność umowy oznacza, że nie istnieje ważny stosunek zobowiązaniowy między stronami, jaki miałby powstać w wyniku jej zawarcia.

63. W konsekwencji, strony, które zawarły nieważną umowę, powinny sobie zwrócić wzajemnie otrzymane świadczenia. Skoro bowiem podstawa tych świadczeń, jaką była umowa, wskutek ustalenia abuzywności jej postanowień, została uznana za nieważną i sprzeczną z prawem, świadczenia te są świadczeniami nienależnymi w rozumieniu art. 410 k.c.

64. Zastrzec przy tym trzeba, że ponieważ nieważność umowy jest skutkiem powołania się przez powódkę na niedozwolony charakter niektórych jej postanowień, z czego mogła, lecz nie musiała skorzystać, w ocenie Sądu obowiązek zwrotu świadczeń stał się aktualny dopiero z chwilą skutecznego powiadomienia pozwanego Banku, że kwestionuje te postanowienia i wywodzi z tego skutek w postaci nieważności umowy. Z tą bowiem datą pozwany Bank mógł najwcześniej dowiedzieć się o woli kredytobiorcy, jako konsumenta.

65. Skutek taki nastąpił z chwilą doręczenia Bankowi przedsądowego wezwania do zwrotu świadczeń z powołaniem na nieważność umowy, tj. z dniem 30.07.2020 r. (por. treść odpowiedzi Banku z k. 28 na wezwanie do zapłaty z k. 25).

66. Zgodnie z art. 410 k.c. w przypadku świadczeń nienależnych zastosowanie znajdują przepisy art. 405 i nast. k.c., które przewidują obowiązek zwrotu korzyści uzyskanych kosztem innej osoby.

67. Zgodnie z poglądem przyjętym przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7.05.2021 r. w sprawie III CZP 6/21, w przypadku następczej nieważności umowy kredytowej po obu jej stronach powstają odrębne roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Uwzględniając to, że Sąd Najwyższy nadał wskazanej uchwale moc zasady prawnej, co oznacza, że będzie ona stosowana przez ten sąd również w innych sprawach, za konieczne należy uznać odstępianie od poglądów, jakie sąd w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę wyrażał w tym zakresie przy rozpoznawaniu innych spraw o analogicznym charakterze i uznanie, że ostatecznie świadczenia te podlegają zwrotowi niezależnie od siebie, bez konieczności badania z urzędu, czy ich wzajemna wysokość prowadzi do powstania stanu wzbogacenia, który byłby miarą zwrotu różnicy między tymi świadczeniami.

68. W konsekwencji żądanie zwrotu świadczeń spełnionych przez powódkę w okresie wykonywania umowy kredytu należało co do zasady uwzględnić, gdyż nie było sporu, że w okresie od początku spłaty kredytu do 15.06.2020 r. (na której to dacie kończy się wykaz spłat dołączony do pozwu) powódka spełniła w wykonaniu tej umowy kwotę 65.647,71 PLN na poczet spłaty kapitału kredytu, kwotę 27.550,35 PLN na poczet spłaty odsetek oraz kwotę 1.574,54 PLN prowizji, czym dokonała nienależnego ostatecznie przysporzenia na rzecz pozwanego w łącznej kwocie **94.772,60 PLN**.

69. Bezzasadne byłoby przy tym powoływanie się na brak obowiązku zwrotu świadczenia z uwagi na przepisy art. 411 k.c., gdyż w tej regulacji wyraźnie wskazano, że nie dotyczy on sytuacji, w której zwrot ma dotyczyć świadczenia spełnionego m.in., w wykonaniu nieważnej czynności prawnej, a trudno uznać, aby spełnienie

świadczenia nienależnego w wykonaniu umowy nieważnej z przyczyn leżących po stronie Banku, było zgodne z zasadami współżycia społecznego.

70. Za częściowo skuteczny należało jednak uznać podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia.

71. O zwrot środków pobranych nienależnie na poczet spłaty rat kredytu w wykonaniu nieważnej następczo umowy, powódka mogła zwrócić się najwcześniej po tym, jak pobrano je po raz pierwszy, a później w datach płatności kolejnych rat spłaty kredytu. Spłata kredytu rozpoczęła się 15.12.2008 r. (k. 21), a zatem – zgodnie z art. 120 § 1 k.c. - z tą datą rozpoczął się bieg terminu przedawnienia roszczeń o zwrot pierwszej kwoty pobranej na poczet wykonania umowy, a o zwrot kolejnych – z datami kolejnych płatności.

72. Zgodnie z art. 118 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 9.07.2018 r. i stosowanym do roszczeń powódki jako konsumenta z mocy art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 13.04.2018 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 1104), termin przedawnienia roszczeń o zwrot świadczenia spełnianego ratałnie (a zatem nie mającego charakteru świadczenia okresowego) wynosił 10 lat.

73. Roszczenie powódki o zwrot pierwszej raty przedawniało się zatem po upływie tego terminu - z dniem 15.12.2018 r., a każdej kolejnej raty – z upływem każdego kolejnego miesiąca, do chwili przerwania biegu przedawnienia, np. przez wniesienie pozwu (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

74. Pozew został wniesiony w dniu 8.09.2020 r. (k. 4). W tej dacie za przedawnione należało zatem uznać roszczenia o zwrot świadczeń spełnionych w okresie od początku spłaty kredytu do 8.09.2010 r., tj. za okres poprzedzający 10 lat przed datą wniesienia pozwu.

75. W tym okresie na poczet spłaty kredytu pobrano kwotę **12.358,93 zł** (por. zaświadczenie k. 21v).

76. Roszczenia powódki o zwrot rat zapłaconych nienależnie należało zatem uznać za nieprzedawnione do kwoty **82.413,67 PLN** (94.772,60 PLN minus przedawnione 12.358,93 PLN).

77. Żądanie zwrotu tych świadczeń zostało sformułowane w wezwaniu określającym do spełnienia świadczenia termin 14 dni (k. 25). Pismo to pozwany otrzymał w dniu 30.07.2020 r., co oznacza, że termin do zwrotu nienależnych świadczeń upływał z dniem 13.08.2020 r. Nie spełniając ich, po tej dacie, tj. od 14.08.2020 r., pozwany znalazł się natomiast w opóźnieniu, które to opóźnienie - zgodnie z art. 481 § 1 i 2 k.c. - upoważniało powódkę do żądania odsetek ustawowych z tego tytułu.

78. W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych przepisów (art. 405 i nast. k.c. w zw. z art. 410 k.c. oraz art. 481 § 1 i 2 k.c.), na rzecz powódki należało zasądzić kwotę **82.413,67 PLN** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za okres od 14.08.2020 r., a w pozostałej części, tj. ponad zasądzoną kwotę, powództwo oddalić – jak w pkt. II sentencji wyroku.

79. Uwzględnienie roszczeń głównych czyniło zbytecznym rozstrzygnięcie o żądaniach ewentualnych, zgłoszonych na wypadek ich oddalenia.

KOSZTY PROCESU

80. Zgodnie z art. 98 k.p.c. strona przegrywająca proces jest zobowiązana do zwrotu kosztów stronie wygrywającej, co w sprawie niniejszej oznacza, że pozwany powinien zwrócić powodowi poniesione przez nich i celowe koszty dochodzenia ich praw. Zasada ta doznaje modyfikacji w art. 100 i 102 k.p.c., które przewidują, że w przypadku częściowego uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozliczone (art. 100), zaś w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążać jej w ogóle kosztami (art. 102).

81. Po stronie powodów koszty w kwocie 6.417 zł obejmowały uiszczoną opłatę od pozwu (1.000 zł), opłatę za pełnomocnictwo (17 zł) oraz wynagrodzenie pełnomocnika (radcy prawnego) w stawce wynikającej z § 2 pkt 7

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (5.400 zł).

82. Po stronie pozwanego koszty obejmowały opłatę za pełnomocnictwo (17 zł) i wynagrodzenie pełnomocnika (radcy prawnej) w stawce wynikającej z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (5.417 zł).

83. Zważywszy, że roszczenia powodów zostało uwzględnione w zakresie żądania ustalenia nieważności umowy w całości (w 100%), a w zakresie żądania zapłaty niemal w całości (w zaokrągleniu w 87%), w ocenie Sądu koszty te należało stosunkowo rozdzielić w proporcji 93 do 17 na korzyść powódki (100+87 : 2).

84. Oznacza to, że w zaokrągleniu do pełnych złotych koszty powódki były zasadne do kwoty 5.968 zł (93% z 6.417 zł), a koszty pozwanego do kwoty 921 zł (17% z 5.417 zł).

85. Różnica tych kosztów w kwocie 5.047 zł wypada na korzyść powódki, zatem w pkt. III sentencji wyroku zasądzono ją od pozwanego na jej rzecz wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od uprawomocnienia się wyroku.